

§ 13

Översiktsplan för Stockholm

- remiss från stadsbyggnadskontoret (2015-10143)

Dnr 1.5.2.7-2017

Beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet förklaras omedelbart justerat.
3. Till remissinstansen bifogas synpunkt från funktionshinderrådet i ärendet.

Reservation från Torbjörn Erbe med flera (M) och Evy Kjellberg (C) till förmån för egna förslag till beslut.

Ärendet

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram förslag till en ny översiktsplan för Stockholm, som ska ersätta den nuvarande Promenadstaden, som gäller sedan 2012. Förslaget har varit på samråd i alla stadsdelsområden under perioden november till december 2016.

Förvaltningen anser att en ny översiktsplan är av strategisk betydelse eftersom stadens förutsättningar har ändrats mycket sedan den nuvarande planen arbetades fram. Bland annat ökar stadens befolkning snabbare än tidigare. Förvaltningen anser att innehållet i den nya översiktsplanen i huvudsak är bra, men att delar av den behöver förtydligas för att översiktsplanen ska bli mer användbar som ett styrdokument.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2017-01-12.

Förslag till beslut från (M)

Torbjörn Erbe med flera (M) yrkade bifall till eget förslag till beslut enligt nedan. Ersättaren Camilla Sarfors (KD) anmälde att hon skulle bifallit förslaget om hon varit tjänstgörande.

Stadsdelsnämnden beslutar följande.

1. att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. att därutöver anföra följande:

Vi anser i likhet med förvaltningen att förslaget till en ny översiktplan (ÖP) för Stockholm har en bra inriktning. Mycket av det som nämns i samrådsförslaget är

frågor som Alliansen länge drivit. Avvägningen att en stor andel av regionens kommande bostadsbyggande bör ske i Stockholms stad, med god tillgång till kollektivtrafik och annan samhällsservice är vi mycket positiva till.

Att bygga staden inifrån och ut med fokus på tät, varierad bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen är stadsbyggnadsprinciper vi länge arbetat för och det är därför glädjande att det återfinns i samrådsförslaget. Vi instämmer dock i förvaltningens synpunkter om att det i ÖP saknas en tydlighet hur kollektivtrafiken kan förbättras med spår och tvärförbindelser.

Något som inte heller nämns är att den trädgårdsstad som finns i vårt område måste ges möjlighet att bevaras och endast varligt förtätas.

Översiktsplanens ambitioner med en mer blandad bebyggelse där staden ska verka för att stadsdelar med ett ensidigt utbud av upplåtelseformer ska ges större blandning är ett lovvärt initiativ.

En obalans mellan bostäder och arbetsplatser har i bl.a Söderortsvisionen tydligt fastslagits och vi har i flertalet sammanhang påtalat detta och även i denna plan ser vi att det saknas tydlighet i hur den obalansen kan förbättras.

För näringslivet och behovet av arbetsplatser är det mycket viktigt att de företagsområden som finns kan utvecklas och skyddas för allt för närgående bostadsbebyggelse då detta kraftigt kan inverka negativt. Det finns också stora behov av kommunala platser för upplag och funktioner som snöröjning, städning och underhåll av gator och torg.

Glädjande är även att ÖP föreslår en omvandling av flera trafikleder i Stockholm till stadsboulevarder. Vi anser att en utredning kring planering och exploatering av dessa trafikleder bör ske snarast, och inte som ÖP föreslår det på längre sikt. Detsamma gäller för överdäckningar av trafikleder, där översiktsplanen förefaller kylligt inställd. Vi menar å andra sidan att det är ett konstruktivt sätt att utnyttja så mycket utrymme som möjligt för att bygga ihop staden där järnväg, spår eller vägar separerar områden.

Att Stockholm växer råder det få tvivel om. Frågan är bara hur. Därför hade vi önskat att ÖP innehöll mer om hur höga hus och tät bebyggelse effektivt sparar grönområden och möjliggör för nya grönområden att anläggas.

Vi vill även poängtera och synliggöra att det i översiktsplanen helt saknas ambitioner på fler miljöprofil eller miljöspetsområden i söderort, vilket vi ställer oss kritiska till.

Slutligen vill vi poängtera vikten av att Älvsjöskogens naturreservat och pendelcykelstråken bör framgå i kartan över stadsutvecklingsmöjligheter i översiktsplanen.

Förslag till beslut från (C)

Evy Kjellberg (C) yrkade bifall till eget förslag till beslut enligt nedan.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. att därutöver anföra följande:

Centerpartiet anser att förslaget till en ny översiktsplan (ÖP) för Stockholm har en bra inriktning. Mycket av det som nämns i samrådsförslaget är frågor som Alliansen länge drivit. Avvägningen att en stor andel av regionens kommande bostadsbyggande bör ske i Stockholms stad är vi mycket positiva till, då det finns god tillgång till kollektivtrafik och annan samhällsservice.

Att bygga staden inifrån och ut med fokus på tät varierad bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen, är stadsbyggnadsprinciper vi länge arbetat för och det är därför glädjande att det återfinns i samrådsförslaget. Dock är vi kritiska till att det i ÖP saknas en tydlig inriktning vad gäller att hålla hög exploateringsgrad i kollektivtrafiknära lägen.

När det gäller *områdesplanering* som nämns i ÖP finns det många miljömässiga fördelar och stora möjligheter för förvaltningarna att samarbeta bättre. Många miljöfrågor som exempelvis dagvattenhantering och grönstruktur förutsätter planering över större områden.

Glädjande är även att ÖP föreslår en omvandling av flera trafikleder i Stockholm till stadsboulevard. Vi anser att planering och exploatering av dessa trafikleder bör ske snarast, och inte som ÖP föreslår på längre sikt. Detsamma gäller för överdäckningar av trafikleder, där översiktsplanen förefaller kyligt inställd. Vi menar å andra sidan att det är ett konstruktivt sätt att utnyttja så mycket utrymme som möjligt för att bygga ihop staden där järnväg, spår eller vägar separerar områden. Ett exempel på detta är överdäckningarna av spårområdet längs Klarastrandsleden. Med ett så centralt läge och goda förbindelser till kollektivtrafiknätet anser vi att det snarast bör övervägas.

Älvsjövägen, med den redan i dag mycket stora genomfartstrafiken, är det största problemet för en bra utveckling av Älvsjöområdet. Flera tusen lägenheter är under uppförande/planering i Kabelverksområdet, vilka även kommer att alstra ökad trafik på Älvsjövägen. Centerpartiet är därför tveksamt till att de föreslagna åtgärderna i ÖP kommer att lösa problemen.

I ÖP beskrivs även "Pågående spår och vägutbyggnad", "Beslutade spår och vägar", "Spår och vägar i pågående förhandling" samt "Möjliga framtida

förbindelser”. För att Stockholm ska fungera och kunna utvecklas måste kollektivtrafiken ha stor kapacitet och fungera. Tvärförbindelserna från Älvsjö och öster ut måste prioriteras högre. Under ”Möjliga framtida förbindelser” finns tunnelbana Hagsätra - Älvsjö. Ett kompletterande alternativ är att man förlänger Spårväg syd från Älvsjö till Hagsätra eller Högdalen. Med en förlängning av Spårväg Syd kan fler hållplatser anläggas efter sträckan och tillgängligheten för de nya Älvsjöborna ökar.

Stockholms luftkvalitet är redan idag ett stort problem. Utformar vi inte staden på rätt sätt, riskerar problemet bara att bli större. Utöver att vara en oerhört viktig del för Stockholmarens välbefinnande, är luftkvaliteten i staden även viktig för att kunna bygga nya bostäder. På exempelvis Valhallavägen

har vi sett att det sedan länge planerade bostadsbyggandet har stoppats, just på grund av den dåliga luftkvaliteten. Detta är såklart inte hållbart i en stad som växer i rekordtakt. Därför vill vi att regeringen ger Stockholm de verktyg som behövs för att möta problemen. Ett lokalt beslutsfattande över trängselskatten, med möjlighet till miljödifferenterade taxor, skulle vara ett viktigt steg på vägen. I väntan på detta bör Stockholm ges möjligheten att införa särskilda miljözoner där luften är sämst.

Att Stockholm växer råder det inget tvivel om. Frågan är bara hur. Därför hade vi önskat att ÖP innehöll mer om hur höga hus och tät bebyggelse effektivt sparar grönområden och möjliggör för nya grönområden att anläggas. Älvsjöskogens naturreservat bör markeras på kartan. Centerpartiet understryker behovet av en över-/undergång/ en s.k. ekodukt över stambanan för att öka tillgängligheten för människor, djur och växter. I dag utgör järnvägen en effektiv mur mellan Östra och Västra Älvsjöskogen.

Centerpartiet har även vid flertal tillfällen bl.a. fört fram behovet av tydliga, välkomnande entréskyltar till reservatet, informationstavlor vid Älvsjö resecentrum och Älvsjö torg samt cykel- och gångskyltar så att man lätt hittar till Älvsjöskogens naturreservat.

Vi vill även poängtera och synliggöra att det i översiktplanen helt saknas ambitioner på fler miljöprofils- eller miljöspetsområden i Stockholm, vilket vi ställer oss kritiska till. I likhet med Norra Djurgårdsstaden bör Älvsjö stadsutvecklingsområde bli ett miljöprofilsområde.

Den nu gällande översiktplanen, kallad Promenadstaden, gäller sedan 2012 och skall nu ersättas. Förslaget till ny översiktplan är inte lika tydlig som den nuvarande, som har nio tyngdpunkter där Älvsjö är en av dessa. I stället lyfter man fram tre fokusområden, Farsta, Skärholmen och Kista-Järva, dit staden ska rikta sina planeringsresurser och investeringar.

”En översiktplan är inte juridiskt bindande, men har genom sin vägledande funktion för den fortsatta planeringen, en central roll för utvecklingen av staden”.

Hur kommer då Älvsjö att utvecklas? Ett programarbete startade 2012 för Älvsjö - Örby, men är nu vilande. Kommer programarbetet att fortsätta vara vilande eller kommer man inom kort att ta upp det igen, även om Älvsjö inte hör till de tre fokusområdena. Enligt den stora kartan är området "rödmarkerat" dvs. Stadsutvecklingsområde – omvandling.

Vad kommer att hända med Älvsjö nya IP? Får den vara kvar på sin nuvarande plats eller ska den flyttas och i så fall vart? Man kan inte låta Älvsjö AIK leva i ovisshet längre.

I strukturplaner för området fanns det bl. a. förslag om hög bebyggelse på Sjöängen vid Brännkyrka kyrka och begravningsplatsen. Som framgår av förslaget till översiktsplan är Brännkyrka kyrka en av stadens äldsta byggnader. Centerpartiet har tidigare framfört och upprepar att man måste värna kyrkan och anlägga en park med vattenspegel/fontän, fruktlund, odlingslotter, boulebana och rekreationsyta närmast kyrkan och begravningsplatsen.

Det är en obalans när det gäller arbetsplatser i kommunen. Fler arbetsplatser bör förläggas till söderort. Vid bostadsplaneringen bör man även ta in arbetsplatsers möjlighet till samexistens.

I förslaget till översiktsplan framhåller man behovet av att planera in skolor och förskolor m.m. vilket är ett måste för ett bra område. Det som inte lyfts fram på samma sätt är olika boendeformer som t.ex. LSS-boende och olika typer av bostäder för äldre, vilket är nödvändigt.

Förslaget har varit ute på samråd i de olika stadsdelarna vilket är bra. Tyvärr har samrådsperioden sammanfallit med storhelgerna vilket försvårat för medborgarna att ge sina synpunkter.

Vill man verkligen ha en dialog med medborgarna bör man ha en bättre och generösare tidplan i fortsättningen.

Bra att de olika stadsdelsnämndsområdena fått egna sidor även om Älvsjö beskrivits fragmentariskt. Kartmaterialet är mycket svårläst/svårtolkat.

Beslutsgång

Ordförande yrkade bifall till förvaltningens förslag till beslut. Ordförande ställde förslagen mot varandra och förklarade att nämnden beslutat att bifalla förvaltningens förslag till beslut. Torbjörn Erbe med flera (M) och Evy Kjellberg (C) reserverade sig mot beslutet till förmån för egna förslag till beslut.

Särskilt uttalande från (L)

Anna Engelbert (L) anmälde ett särskilt uttalande.

Förslaget till en ny Översiktsplan (ÖP) för Stockholm är i huvudsak väl utformat. Mycket av det som nämns i samrådsförslaget är frågor som Liberalerna och

Alliansen länge drivit. Med det sagt har vi ett antal synpunkter som vi anser att en ny Översiktsplan tydligare borde förhålla sig till.

Liberalerna är ett parti som tar ansvar för ett kraftfullt byggande i Stockholm, och det råder inga tvivel om att vi måste bygga mycket under en lång tid framöver, men om man vill bygga mycket måste man också bygga bra. Risken med att bygga väldigt många bostäder på en gång är nämligen att viktiga projekt slutar på ett stadsbyggnadsmässigt dåligt sätt. Ett exempel på detta är miljonprogrammets byggboom.

Liberalerna anser därför att det är viktigt att Stockholms fortsatta planering sker utefter en områdesplanering. Goda lokala områdesplaner, som noga analyserat det aktuella områdets landskapsmässiga och kulturhistoriska förutsättningar och som på ett strukturerat och inkluderande sätt tagit till sig lokalbefolkningens kunskap om att leva i området, ger rätt förutsättningar för en stadsutveckling som håller i minst hundra år. Områdesplaner är ett annat sätt att planera nybyggnation än de förtätningar som ofta skett utan en genomtänkt strategi i många av våra ytterstadsdelar. De utgör en god grund för att göra större, mindre detaljerade detaljplaner. Den största fördelen med områdesplanerna är att de ger goda förutsättningar för att planera in all samhällelig infrastruktur så som skolor, förskolor, äldreboende och idrottsytor i takt med att staden växer. Översiktsplanen behöver bli tydligare i vad som är prioriterat i de olika områdena. Tex genom att ange hur Arkitektur Stockholm och Stockholms byggnadsordning ska nyttjas i dessa områden. Ett konkret exempel på när ÖP behöver ge vägledning för stadsutvecklingen är i fallet av trädgårdsstädernas av/utveckling -som pågår utan någon genomtänkt strategi.

En attraktiv, spännande och levande stadsmiljö handlar nämligen inte om enskilda byggnader utan om samspelet mellan alla de byggnaderna som tillsammans utgör staden. Stockholm ska växa genom att vi bygger vidare på det som fungerar – det som skapar en tät, levande, grön och attraktiv stad. Innerstadens täta kvartersstruktur ska kompletteras, bland annat med fler bostäder i cityområdet, och tillåtas att växa utanför tullarna. Ytterstaden områden behöver bli tätare och mer funktionsblandade för att därmed förbättra underlaget för kaféer, restauranger, andra kommersiella lokaler, samhällsservice samt utbyggd kollektivtrafik. Med en genomtänkt planering kan ytterstaden förtätas på ett sätt som skapar många nya bostäder och arbetsplatser, samtidigt som ytterstadsområdenas karaktär och gröna värden beaktas.

I dag pendlar många från söderort och västerort till norrort eller city där arbetsplatserna finns. En hållbar stadsutveckling innebär att fler attraktiva arbetsplatser, exempelvis i form av nya kontorsfastigheter, också måste skapas i de områden där sådana saknas samtidigt som det byggs fler bostäder. Ett sådant område skulle kunna vara Gullmarsplan-Globen där utrymme finns för både fler bostäder och arbetsplatser. Stockholms stad måste också fortsätta med att flytta ut

förvaltningar och bolag till ytterstaden. En levande och välfungerande stad förutsätter att alla stadsdelar har en bra blandning av bostäder och arbetsplatser. Genom att flytta ut stadens verksamheter minskar lokalkostnaderna och underlaget för service och verksamheter ökar i ytterstadens stadsdelar. Det blir också möjligt att omvandla tomställda lokaler i innerstaden till bostäder.

Stadens bostadsbyggande måste också planeras för att möta alla stockholmars olika behov. Stadens utveckling ska därför vägledas av målsättningen om en god blandning av upplåtelseformer i hela staden, inbegripandes hyresrätter, bostadsrätter, ägarlägenheter, studentbostäder, småhus, radhus och villor. Det betyder att staden i områden som domineras av bostadsrätter ska verka för att det byggs fler hyresrätter, och *vice versa* verka för att det i områden som domineras av hyresrätter byggs fler bostadsrätter. Vi ser en oroande utveckling av miljonprogramliknande strukturer, t ex när Stockholmshus placeras i stora områden, tex i Tensta, Farsta/Larsboda, Solberga.

En bygga en tätare stad borgar även för en hållbar stad. Genom att ha sina funktioner samlade kan staden göra ett rikt och varierat utbud tillgängligt för alla. Här finns bra underlag för kollektivtrafik, goda förutsättningar för hög energieffektivitet och dessutom tar man delvis redan använd mark i anspråk när man bygger nytt. När Stockholm växer kommer dock vissa grönområden behövas tas i anspråk för nya bostäder, arbetsplatser, service och infrastruktur. Dagens gröna struktur kommer att förändras, inte minst i ytterstaden. Det ställer höga krav på en genomtänkt planering och att man tar vara på möjligheter att utveckla och förbättra parker och naturområden, så att de kan möta framtidens behov. Stadens naturreservat ska respekteras.

Stadsutvecklingen och planeringen av kollektivtrafik måste vidare i högre grad samverka. När nya stadsutvecklingsområden byggs är det av stor vikt att staden tidigt involverar landstingets trafiknämnd, så att ny kollektivtrafik redan kan finnas på plats när människor flyttar in. Och när vi bygger i redan befintliga bostads- och arbetsområden är det av stor vikt att bebyggelsen, i högsta möjliga mån, lokaliseras till lägen med bra kollektivtrafik. Samarbetet mellan staden och landstinget bör därför både stärkas och utvecklas på detta område.

En tät stad förbättrar även förutsättningarna för den levande staden. En funktionsblandad bebyggelse med bostäder, arbetsplatser, handel och kultur ger en attraktiv stadsmiljö och befolkningstätheten ser till att verksamheterna går runt. Vad det gäller stadsmiljön måste ambitionen vara att skapa attraktiva och varierande boendemiljöer i hela staden, med närhet till torg, parker, levande gatustråk och samhällsservice.

Stockholm behöver också utvecklas till en mer sammankopplad stad. Idag isoleras framförallt ytterstadsområdena effektivt från varandra av breda trafikleder eller otillgängliga naturområden. Det måste bli enklare att röra sig mellan olika

stadsdelar, och vi måste därför förbättra framförallt gångstråk, cykelvägar och kollektivtrafikförbindelser mellan stadsdelarna. Fler stadsdelar bör även byggas ihop i syfte att öka tillgängligheten, tryggheten, den sociala integrationen, det naturliga flödet och det ekonomiska utbytet mellan områdena. När områden växer samman erbjuds även möjligheterna till att skapa nya attraktiva stadsmiljöer och offentliga rum.

Med miljonprogramområdenas sovande struktur och brist på stadsgator följer en känsla av otrygghet när det blir mörkt. Att bygga en tätare stad innebär också att Stockholm blir tryggare. Det är vidare viktigt med ett tydligt jämställdhetsperspektiv i stadens trygghetsarbete, inte minst när det gäller utomhusmiljön. Varken kvinnor eller män ska känna otrygghet eller rädsla för att utsättas för brott. Detta måste beaktas vid utformningen av våra gemensamma miljöer.

Staden behöver också bli bättre på att se till att även sådan infrastruktur som inte utgörs av gator, spår, bostäder, arbetsplatser och kommersiella lokaler byggs ut för att klara av framtida behov. Det rör sig exempelvis om ytor för spontanidrott, idrottshallar, bibliotek, förskolor, skolor och parker. Vi kan inte enbart bygga bostäder, vi måste bygga stad. I dag fungerar inte planeringen av dessa funktioner, översiktsplanen måste därför bli mera konkret i dessa avseenden.

Stockholm är en av världens vackraste städer. Här finns unika värden i den genom århundraden framväxta stadsmiljön och samspelet mellan vattnet och stadens höjder är en oundgänglig del i det som gör Stockholm så vackert och trivsamt. Stockholms vatten och grönska hör till de mest älskade värdena hos dem som bor i staden. Det ska vi vara rädda om. Kulturmiljöerna har en stark ställning i många stockholmarnas medvetande och bidrar starkt till stadens attraktivitet.

Stockholm har många vackra, välplanerade och uppskattade villa- och radhusområden. Dessa områden utgör en mycket viktig del av stadens attraktivitet. Både som gröna, lummiga lungor och som boende med andra värden än i stenstaden. Varje komplettering med ny bebyggelse och förtätning i trädgårdsstaden måste därför noga bedömas utifrån en rad olika faktorer, inte minst hur de arkitektoniska värdena i omgivande bebyggelse påverkas och hur det nya huset påverkar områdets karaktär.

Regionens gröna kilar är stora, sammanhängande grönområden i anslutning till bebyggelsen som har flera sammanfallande värden. Kilarna är resultatet av stora sammanhållna markägare och långsiktig regional och kommunal planering. Per definition är de den obebyggda marken invid och mellan regionens bebyggda stråk och omfattar olika typer av markanvändning, bland annat odlad mark, skog, sjöar, vattendrag, viss spridd bebyggelse, fritidshusområden, täkter och golfbanor. De så kallade gröna kilarna som ligger på 3-5 mils avstånd från regioncentrum och är oskattbara för människors välbefinnande. Kilarna är också mycket viktiga för den

biologiska mångfalden och har stora kulturhistoriska värden. De gröna kilarna ger god möjlighet till rekreation där man kan njuta av tystnad och naturupplevelser. I varje ny exploatering i Älvsjö villaområde bör hänsyn tas till dessa grönområden.

Vattnet och de naturliga höjdskillnaderna utgör en stor del av stadens själ. Utblickarna över de historiska delarna av staden får inte byggas för. Med god arkitektonisk utformning vill vi bygga högt där det passar och fungerar, men vi måste samtidigt inse att det varken är effektivt, lämpligt eller önskvärt överallt. Vi anser därför att Stockholms byggnadsordning och Arkitektur Stockholm ska få en högre status i kommande Översiktsplan än i samrådshandlingen.

Att bygga stad är i högsta grad en kvalitetsfråga. Förutom att utveckla staden och investera i framtiden kan nyproduktionen användas som verktyg för att korrigera tidigare misstag. Används den på fel sätt skapar vi istället nya. En genomtänkt stadsutvecklingsstrategi möter därför det ständigt ökande behovet av bostäder, arbetsplatser och infrastruktur samtidigt som den alltid har för ögonen behovet av att vi bygger en långsiktigt hållbar, levande, attraktiv och trivsamt stad. Risken är annars att vi bygger miljöer som i framtiden kan visa sig vara både oattraktiva, ineffektiva, otrygga och oekonomiska. Det gynnar ingen, allra minst stockholmarna. Detta måste även Översiktsplanen ta fasta på.

Tillägg till protokollet

Synpunkt från funktionshinderrådet 2017-01-25

Rådet har tagit del av ärendet och vill framhålla att det ställer sig bakom de synpunkter som kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor framfört i protokoll daterat 2016-12-05, § 8.

”Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor har tagit del av ärendet. Översiktsplanen är ett viktigt mål- och styrdokument som påverkar många områden. Det är viktigt att dokumentet belyser de aspekter av stadsplanering som rör tillgänglighet och delaktighet för alla. Rådet efterfrågar ett funktionshinderperspektiv. Personer med olika typer av funktionsnedsättningar skall ha samma rätt till delaktighet som alla medborgare. Man kan därför även tala om ett funktionsrättsperspektiv.

Avsnitt 1 Inledning

I det inledande avsnittet betonas tillgänglighet i regionen. Rådet vill betona vikten av att alla kan ta sig fram i Stockholm och färdas både inom och mellan olika delar av staden. Goda förbindelser gäller inte bara utbyggnad av olika trafikslag, utan även hur dessa utformas. Det är långt ifrån alla som kan färdas med cykel, gående eller med de allmänna kommunikationerna. Personer med nedsatt rörelseförmåga kan vara beroende av bil för att kunna förflytta sig, exempelvis individanpassat fordon eller särskilt tillstånd att parkera.

Personer som har nedsatt syn eller är blinda har behov av ledsagning både i

närmiljö och okända platser. Ledsagningen behövs för förflyttning, orientering och situationsanknuten information.

Staden måste uppmärksamma framkomligheten för samtliga. Rådet vill även betona att färdtjänsten räknas till kollektivtrafik. När man talar om tillgänglig och väl fungerande kollektivtrafik, måste detta även inkludera färdtjänst.

Avsnitt 2 Mål för stadsbyggandet

Rådet ser positivt på stadens ambition att bygga fler bostäder och funktionella lokaler för olika ändamål. När man skriver om ”en stad där alla kan bo” liksom ”hög tillgänglighet” är det viktigt att uppmärksamma personer med funktionsnedsättningar. Lämpliga bostäder – vid behov särskilt anpassade sådana – liksom framkomlighet för alla är exempel på detta.

Det är positivt att staden eftersträvar mångfald när man bygger nya bostäder. Detta gäller fastighetsstruktur, upplåtelseformer med mera. Rådet vill betona målet att fem procent att ny- och ombyggnation av bostäder skall vara anpassade för personer med funktionsnedsättning. Samtidigt är det viktigt inte bara att bostäderna är lämpliga, utan även att hyreskostnaden är acceptabel. Idag är kostnaden för en lägenhet ofta orimligt hög och ligger på en nivå som gör att en potentiell hyresgäst tvingas tacka nej av ekonomiska skäl.

Det är även viktigt att medborgarna upplever trygghet, både i bostadsområden och i andra delar av stadsmiljön, liksom i grönområden. Personer med funktionsnedsättning är extra utsatta och stadens egna trygghetsmätningar har visat att många upplever otrygghet i olika miljöer.

Avsnitt 3 Utbyggnadsstrategi

När staden planerar nya projekt inom olika områden, är det viktigt att detta sker i nära dialog med olika parter, inte minst med allmänheten, d.v.s. medborgarna själva. Detta gäller givetvis även de organisationer som företräder olika intressen. Rådet anser att organisationerna skall inkluderas redan på ett tidigt stadium i planerings- och beslutsprocesser, så att man har faktiska möjligheter att påverka. Detta gäller både generellt och i samband med specifika projekt, nya områden, kommunikationer eller anläggningar av olika slag.

Avsnitt 4 Allmänna intressen

Stockholm är en snabbt växande region. Antalet invånare har ökat med en tredjedel sedan millennieskiftet. Bristen på bostäder är påtaglig. Detta gäller i allmänhet men kanske i synnerhet för personer med behov av anpassat boende. En medveten satsning på lämpliga bostäder för samtliga medborgare krävs. Dokumentet betonar att det finns ”goda förutsättningar att nå de högt ställda bostadsmålen”. Rådet ställer sig frågande till detta. Det är rådets erfarenhet att exempelvis femprocentsmålet för anpassade bostäder varit synnerligen svårt att uppnå. Om staden skall nå upp till sina egna målsättningar ställs stora krav på planering och genomförande av ny- och ombyggnationer. Detta gäller såväl kvantitativt som

kvalitativt. Det måste inte bara byggas tillräckligt antal bostäder. De skall även motsvara de faktiska behov som olika medborgare har.

Näringsliv och kompetensförsörjning

Översiktsplanen betonar vikten av tillgång inte bara på arbeten, utan även tillgången till kvalificerad arbetskraft. Det är rådets erfarenhet att det finns en betydande outnyttjad kompetensresurs bland personer med olika typer av funktionsnedsättning. Många har utbildning eller andra värdefulla kunskaper och färdigheter som inte tas tillvara på arbetsmarknaden idag. Detta gäller både bland offentliga och enskilda verksamheter. Staden bör arbeta för att fler personer med funktionsnedsättning anställs, liksom att man får arbete i nivå med sin faktiska kompetens. Så långt det är möjligt bör anställningarna vara reguljära, d.v.s. utan exempelvis särskilt lönestöd.

Dokumentet berör även handel, turism och besöksnäring. Det är viktigt att såväl handelsplatser som kommunikationer, hotell och allmänna anläggningar är tillgängliga för alla.

En socialt sammanhållen stad

Rådet ser mycket positivt på målet att staden skall vara socialt sammanhållen. Idag råder segregation; Stockholm är delat, såväl rumsligt som socialt. Det är angeläget att staden med olika medel försöker motverka och överbrygga dessa skillnader. Många personer med funktionsnedsättning lever under knappa ekonomiska omständigheter och har en svag social ställning med bristande eller obefintliga nätverk. En sammanhållen stad med olika typer av bebyggelse, upplåtelseformer för bostäder m m är en del i strävan att skapa möten mellan olika individer och grupper. Arbetsplatser, handel och service samt områden och anläggningar för rekreation och fritid skall finnas tillgänglig inom rimligt avstånd för alla. Det skall vara enkelt att förflytta sig och att orientera sig, både inom och mellan olika delar av staden. Detta gäller inte minst för personer med olika typer av funktionsnedsättningar; synliga som osynliga.

Rådet noterar att dokumentet (sid 55) särskilt lyfter fram barn och äldre. Detta är givetvis positivt. Det vore dock önskvärt att även personer med funktionsnedsättningar omnämns specifikt i denna del. Det är medborgare som ofta har en mycket utsatt situation och därför bör prioriteras.

Rådet önskar ett särskilt avsnitt i översiktsplanen, med ett funktionshindersperspektiv liksom fokus på situationen för personer med olika funktionsnedsättningar.

I detta sammanhang vill rådet även framföra, att det skulle behövas ett närmare samarbete mellan olika förvaltningar, facknämnder och stadsdelar. Nuvarande arbete sker i hög grad i ”stuprör” där verksamheterna verkar fristående från varandra. Det är rådets uppfattning att det krävs en helhetssyn och en närmare samverkan mellan stadens olika enheter.

Trafik och mobilitet

I detta avsnitt betonas tillgänglighet, miljö- och hållbarhet. Man lyfter fram gång- och cykeltrafikanter som särskilt viktiga. Detta är i och för sig angeläget, men man får inte bortse ifrån att det finns ett betydande antal stockholmare som inte kan förflytta sig på detta sätt. Många är beroende av ledsagning och andra färdstätt, inte minst bil eller färdtjänst. När trafik, kommunikationer och transportvägar planeras, måste framkomligheten beaktas för personer med nedsatt syn och/eller rörelseförmåga. Detta gäller även personer som på grund av ålder eller tillfällig eller mer varaktiga ohälsa har särskilda behov vid förflyttningar. Väg- och parkeringsutrymme måste finnas så att personer med nedsatt rörelseförmåga har samma möjligheter som andra att ta sig exempelvis till och från sin bostad, till sitt arbete/studier liksom till handel och fritidsområden.

Kulturliv, idrott och rekreation

Sist men inte minst vill rådet betona vikten av tillgänglighet för alla till kultur, idrott och rekreationsområden. Detta är av största vikt för hälsa och livskvalitet. Fysisk aktivitet liksom kulturella upplevelser är avgörande för ett gott liv.

Avslutande kommentarer

Personer med olika typer av funktionsnedsättningar har inte bara sämre ekonomi, lägre arbetskraftsdeltagande och sämre livsvillkor i övrigt. Man har även påtagligt sämre hälsa och upplevd livskvalitet. Staden bör medvetet satsa på bättre tillgång till boende, jobb och en meningsfull fritid för alla. Slutligen vill rådet lyfta fram vikten av tillgängligt till stöd och service, liksom till jämlik hälso- och sjukvård för samtliga invånare.”